

Filosofii minulého století charakterizuje mimo jiné vědomý obrat k tomu, co ji spoluvytváří a čeho sama není mocna. Toto přesahování, které nemá povahu transcendentálního základu, zpřítomňuje doménu neurčitosti, která spolupůsobí v dění faktického vztahu mezi žitou zkušeností a filosofickou reflexí. V rámci daného obratu se mimo jiné konstituuje nově i pojem těla, spojený s tématem výrazu (expres). Dvojznačnost slovního spojení „filosofický výraz“ vybízí k úvahám, co přesně se děje, když se představa diskurzivního, na těle nezávislého pojmu mění v uskutečnění projevu neodmyslitelně spojeného s tělesným prožíváním a gestem. Většina autorů tohoto čísla se kloní k názoru, že tělo nejenže nemusí být pouze více či méně dokonalým nástrojem zobrazujícím myšlenky, ale není ani médiem, ve kterém neurčitost hledá svůj výraz. Tělo, stejně jako prostor a konkrétní interakce mohou představovat svébytné prostředí výrazu, který svým intenzivním odvíjením doslova vynalézá a zpětně formuluje smysl a řád našeho myšlení. Podléhá-li nepředmětná, případně živelná, či umělecká performance určitému druhu pozornosti, péče, uvědomění, stává se dějištěm zrodu předmětu filosofie.

V tomto smyslu pak performativita myšlení není pouhým druhotným zobrazením již v sobě ucelených myšlenek, jehož předností je pouze estetická forma, nebo nezvyklost. Je to svébytný způsob, jak vstoupit do kontaktu s neurčitostí, jenž patří filosofii, ale přiléhá k ní z takové strany, že ho není možné bezprostředně pojmově uchopit. Citujeme-li autory tohoto čísla, je pak jednou „z nejdůležitějších úloh“ filosofie „vyjasnění komplexního prolínání a přechodů mezi myšlením a konáním“. Skrze ztělesnění, skrze výraz nachází filosofie „myšlenky, které existují výhradně tak, že prosvítají za smyslovým“, „nachází eidos svého předmětu“, dostává se „ke zkušenostnímu základu, jehož jsou akty vědomí projevem, nikoli vysvětlením“, „zabředává do lidské situace jako základu filosofického vědění“, objevuje „tvůřivou situaci jako nevědění bez otázky“, užívá „jeviště jako laboratoře myšlení“, chápe „myšlení jako nejhlubší výraz bytí-ve-vztahu s věcmi“, proměňuje „fenomenologii... ve cvičení, ... v možnost sebetransformace ve smyslu radikální dějinnosti“.

V současné kontinentální filosofii se objevuje v posledních letech řada autorů, kteří systematicky zkoumají různé aspekty tohoto tématu. Patří mezi ně i přispěvatelé tohoto čísla, kteří v rámci své filosofické praxe vstupují do konkrétních experimentů s tělesným výrazem a následně *mluví z těchto experimentů*. Formou textů založených na performativní zkušenosti se představí účastníci projektů „mbody. Künstlerische Forschung in Medien, Somatik, Tanz und Philosophie“ (Freiburg), *[soundcheck philosophie]* (Halle), *Philosophy on the Stage* (Vídeň), *Philosophie und künstlerische Praxis* (Hildesheim), *Filosofie v experimentu* (Praha). Nedávná inaugurační konference „What is Performance Philosophy?“ v anglickém Guildfordu potvrdila, že se témata performativní filosofie otevírají v celosvětovém měřítku a že odkrývají originálním způsobem základní filosofémata. Toto monotematické číslo nemá jinou ambici než být příspěvkem do probíhající diskuse. Články byly napsány pro časopis FILOZOFIA.

Alice Koubová